

ONDERWERP

Flora- en faunaonderzoek systeemherstel Landgoed 't Medler

ONZE REFERENTIE

D10039284:47

DATUM

22 september 2021

VAN

Annabet Galema

AAN

Waterschap Rijn en IJssel

Aanleiding

Het waterschap Rijn en IJssel is voornemens het watersysteem op landgoed 't Medler te herstellen en 30 hectare nieuwe natuur (Gelders Natuurnetwerk) te ontwikkelen. De voorgenomen ontwikkelingen hebben mogelijk negatieve effecten op beschermde soorten flora en fauna. De inrichtingsmaatregelen in het plangebied worden uitgevoerd in het kader van Natuurnetwerk Nederland (NNN). Arcadis heeft hiervoor onderstaande memo met een habitatsgeschiktheidsbeoordeling opgesteld om eventuele negatieve effecten op beschermde soorten en benodigde vervolgstappen in het kader van de Wnb in beeld te brengen.

Plangebied en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied bestaat uit het landgoed 't Medler (Figuur 1), tussen Ruurlo en Vorden. Het plangebied bestaat uit zowel jonge aangeplante bossen als oud bos met voornamelijk eiken, beuken en berken met veel ondergroei, afgewisseld met graslanden, woningen en waterelementen.

Landgoed 't Medler is een historische buitenplaats van 300 hectare omvang met tuin, bos, natuur en landbouwgrond, rondom de hoofdloop van de Baakse Beek. Het landgoed heeft hoge cultuurhistorische en ecologische waarden. Zie Figuur 2 voor een impressie van het plangebied.

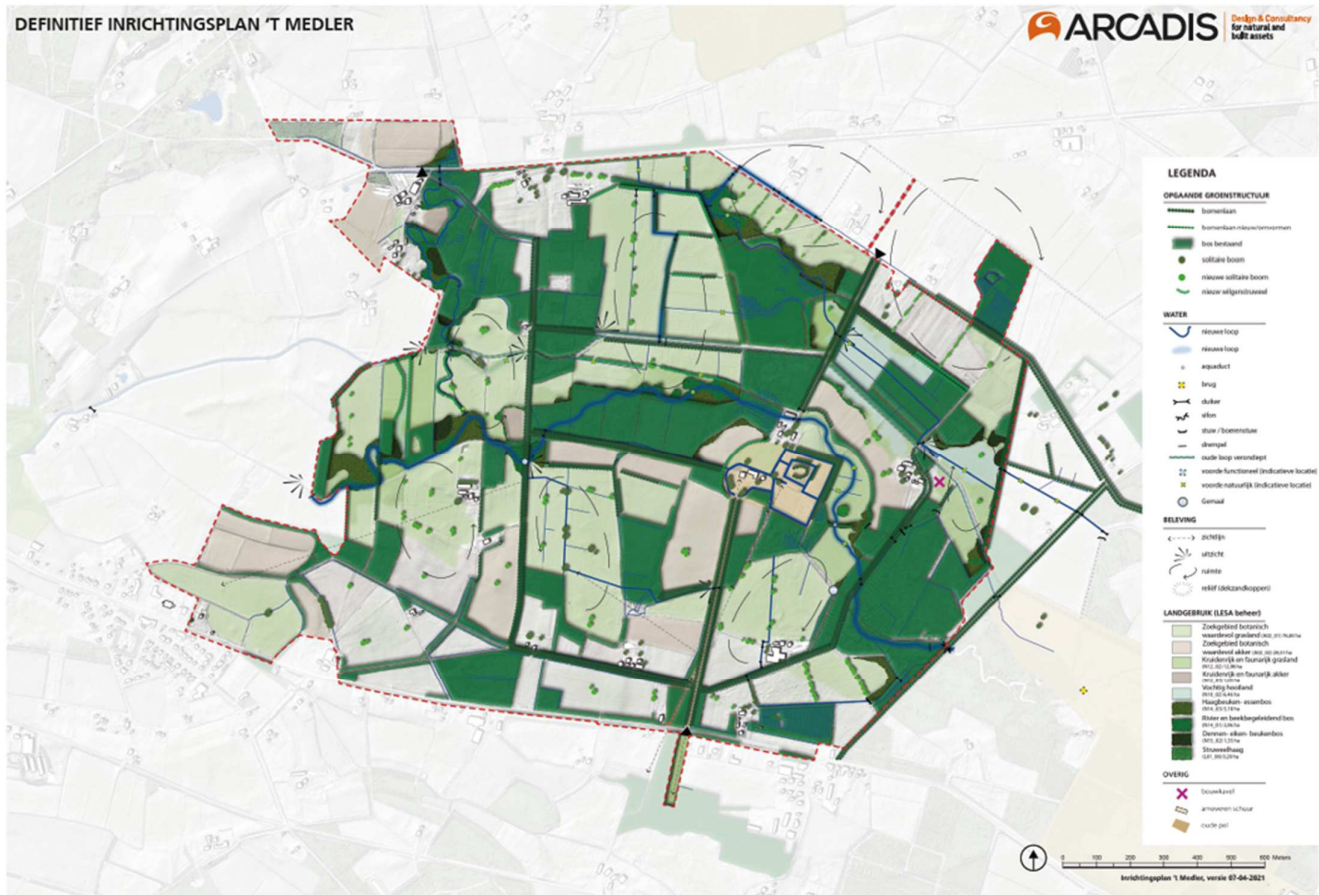
Figuur 1 Ligging plangebied

Figuur 2 Foto impressie plangebied

Voorgenomen ontwikkeling

Het waterschap is voornemens de landschappelijke inpassing van de Baakse Beek te verbeteren, de hoofdstroom van de beek te herstellen naar zijn oorspronkelijke locatie en de landbouwgronden te extensiveren. Een aantal landbouwpercelen worden omgevormd naar natuur en de natuurlijke verbinding tussen beek en gracht wordt hersteld. In deze habitatsbeoordeling is gekeken naar de beoogde nieuwe loop van de Baakse Beek op landgoed 't Medler en de omliggende percelen en watergangen.

Figuur 3 Inrichtingsplan landgoed 't Medler

Aanpak

Ten behoeve van de habitatsgeschiktheidsbeoordeling zijn een bureauonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare informatie, zoals verspreidingsgegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB) van de afgelopen 10 jaar (2011-2021). Het veldbezoek is uitgevoerd in de ochtend van 16 juli 2021. De omstandigheden tijdens het veldbezoek waren zonnig, met een temperatuur van circa 21°C.

Een habitatsgeschiktheidsbeoordeling bestaat uit een veldonderzoek waarbij op basis van de uitkomsten van het bureauonderzoek en de fysieke kenmerken van het plangebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Tijdens het veldbezoek is globaal geïnventariseerd welke landschapstypen, habitat en/of welke soorten (mogelijk) in en om het gebied aanwezig zijn.

Aanwezige natuurwaarden

In onderstaande tabel is per soortgroep weergegeven of en zo ja, welke beschermde soorten mogelijk voorkomen binnen het plangebied, op basis van de habitatsgeschiktheidsbeoordeling.

Soortgroep	Geschiktheid habitat
Algemene broedvogels met en zonder jaarrond beschermd nest	<p>In de bomen en bosschages in en rondom het plangebied kunnen algemeen tot schaars in Nederland voorkomende broedvogels broeden. Tijdens het veldbezoek zijn onder andere ekster, kraai, kauw, merel, vink, koolmees en roodborst waargenomen.</p> <p>Tijdens het veldbezoek zijn twee buizerdparen waargenomen. Daarnaast zijn waarnemingen bekend van broedende buizerds en boomvalken en zijn er de afgelopen jaren steenuilen, wespdierven haviken en sperwers in het plangebied gesignaleerd.</p> <p>Mogelijk zijn er nesten van de roek, ransuil of buizerd aanwezig in de bomentoppen langs het plangebied. In het bosperceel waar in de huidige situatie enkele kleine beken lopen, zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. De kans op jaarrond beschermde nesten in de overige bospercelen op het landgoed is groot.</p>
Grondgebonden zoogdieren	<p>Het landgoed herbergt meerdere geschikte plaatsen voor dassenburchten. De combinatie van open terrein (graslanden) en houtwallen en bosranden betreft geschikt habitat voor de das. In het plangebied zijn momenteel geen dassenburchten bekend.</p> <p>Bever komt in de omgeving van het landgoed voor. In de huidige situatie zijn de waterelementen in en rondom het plangebied echter ongeschikt als leefgebied voor bever.</p> <p>Mogelijk gebruiken marterachtigen zoals steenmarter, boommarter, bunzing en hermelijn en eekhoorn het plangebied als foerageergebied. De boommarter en bunzing hebben mogelijk ook verblijfplaatsen in de bospercelen op het landgoed.</p> <p>In het plangebied kunnen algemeen grondgebonden zoogdieren zoals (spits)muizensoorten en egels voorkomen. Voor deze soorten geldt een vrijstelling in de provincie Gelderland.</p>
Vleermuizen	<p>Op het landgoed is zowel jonge aanplant als oudere haagbeuken- en essenbos te vinden. Verschillende essen, eiken en beuken in het bosperceel langs de Schoneveldsdijk herbergen geschikte holtes voor boombewonende vleermuizen.</p> <p>Gebouwbewonende vleermuizen die mogelijk verblijven in de bebouwing in en rondom het plangebied, maken zeer waarschijnlijk gebruik van de bomenrijen en bosschages in het plangebied als vliegrouwe.</p> <p>Mogelijk foerageren vleermuizen op de open terreinen in het plangebied. Er zijn voldoende geschikte foerageergebieden aanwezig op het landgoed, waaronder de vochtige hooilanden waar veel insecten te vinden zijn.</p>
Reptielen	<p>De combinatie van droge bossen en vochtigere terreindelen creëren geschikt habitat voor de levendbarende hagedis. Daarnaast komt de soort voor in openbossen en ruige graslanden, welke beide voorkomen in het plangebied.</p> <p>Het aan de oostkant van het plangebied aanwezige vochtig hooiland is geschikt habitat voor de ringslang. Het vochtig hooiland grenst op een aantal locaties aan een houtwal met veel ondergroei en daarachter droog liggend terrein, wat geschikt rust- en overwintergebied voor de ringslang is.</p>
Amfibieën	<p>De kleine watergangen (N03.01 Beek en Bron) in het haagbeuken- en essenbos langs de Schoneveldsdijk zijn geschikt leefgebied voor de kamsalamander. De weinig voedselrijke, visvrije en ondiepe beekjes zijn ideaal voortplantingswater voor kamsalamanders.</p>

Soortgroep	Geschiktheid habitat
	De landbouwpercelen op 't Medler welke worden omgevormd tot Vochtig hooiland (N10.02) zijn momenteel al geschikt voor beschermde amfibieën als zomerhabitat voor de poelkikker. Tijdens de overwinterperiode zijn tevens voldoende hoger gelegen graslanden op het landgoed beschikbaar.
Vissen	De watergangen grenzen veelal aan de landbouwpercelen en zijn daarom ook vooral strak onderhouden landbouwwatergangen met steile oevers en weinig onderwatergroei, welke alleen geschikt zijn voor algemene vissoorten zoals blankvoorn en baars. De kleine watergang/ beek in het Haagbeuken- en essenbos grenzend aan de Schoneveldsdijk is te ondiep en voedselarm voor beschermde vissoorten.
Overige soorten	Het landgoed is momenteel minder geschikt voor beschermde libelle en vlinders. Beschermde ongewervelden en hun waardplanten zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek in juli, waarbij de trefkans hoog is bij voorkomen. De verspreiding van de grote weerschijnvlinder reikt tot en met het plangebied. Mogelijk groeit de waardplant (boswilg) van de grote weerschijnvlinder in andere delen van het landgoed. Doelsoorten na de inrichting zijn onder andere de gevlekte glanslibel, glassnijder en kleine ijsvogelvlinder. In de huidige situatie is er weinig tot geen geschikt habitat voor deze soorten aanwezig.

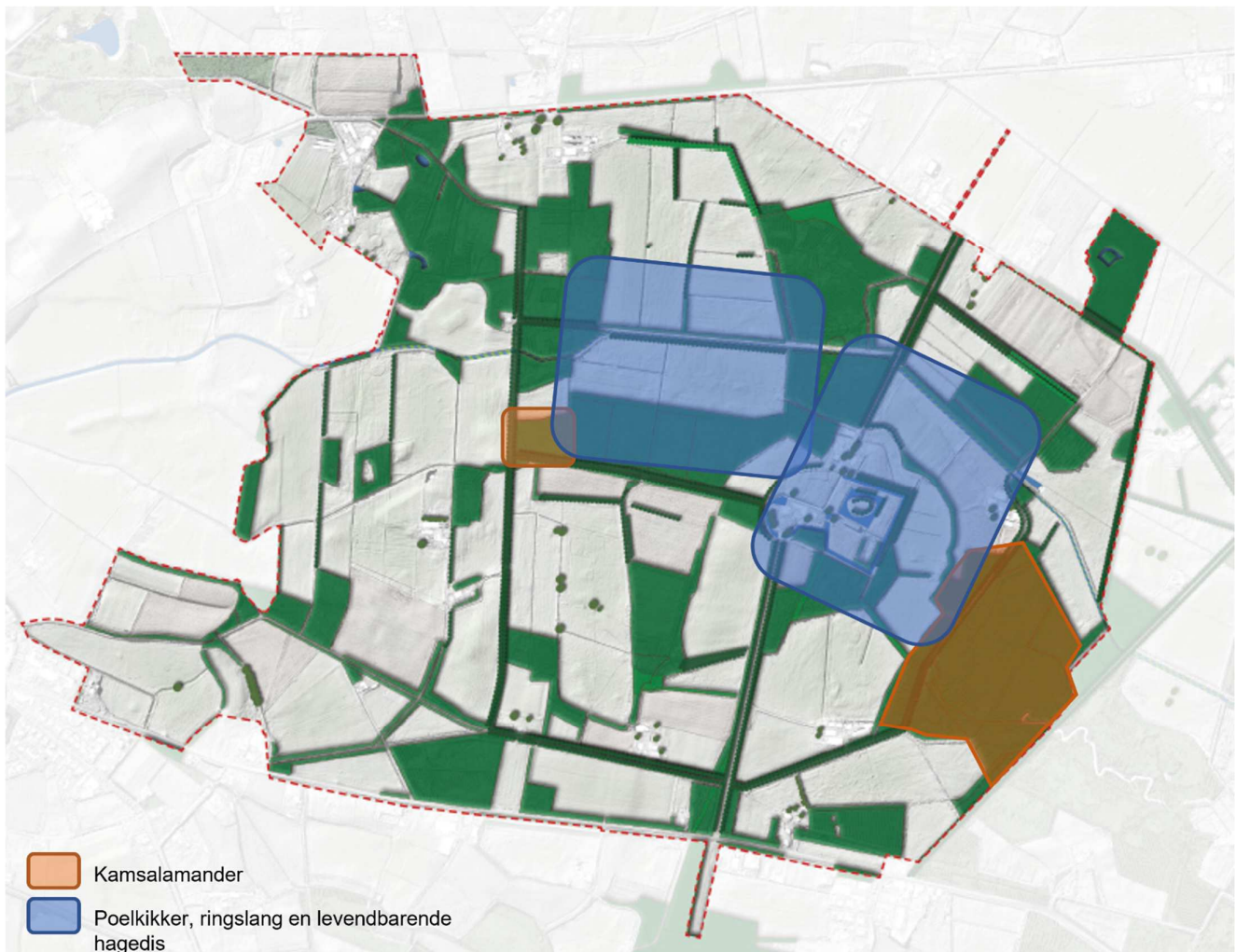
Vervolg

In het plangebied landgoed 't Medler kunnen beschermde soorten voorkomen en kan mogelijk overtreding plaats vinden op de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Dit kan gedeeltelijk voorkomen worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Voor andere soorten is nader onderzoek noodzakelijk om vast te stellen of de soorten aanwezig zijn, wat de functie is van het werkgebied en of er sprake is van overtreding van verbodsbepaling. In het huidige stadium is niet voor alle soorten uitsluitel te geven of er negatieve effecten optreden.

In onderstaande tabel staat daarom per relevante soortgroep weergegeven wat de vervolgstappen kunnen zijn. Per soort(groep) wordt aangegeven of mitigerende maatregelen voldoende zijn, mitigerende maatregelen voldoende kunnen zijn afhankelijk van het type werkzaamheden of dat er met de huidige kennis geen uitspraak gedaan kan worden zonder nader onderzoek uit te voeren. Eventuele mitigerende maatregelen en nader onderzoek worden onder de tabel toegelicht. Noodzakelijk mitigerende maatregelen worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

Soort(groep)	Zorgplicht	Mitigerende maatregelen	Mitigerende maatregelen (afhankelijk van impact werkzaamheden)	Nader soortgericht onderzoek
Broedvogels met jaarrond beschermde nesten		X		
Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten	X (werken buiten broedseizoen)			
Eekhoorn		X		
Vleermuizen		X		
Ringslang			X	
Levendbarende hagedis				X

Poelkikker		X
Kamsalamander		X
Grote weerschijnvlinder	X	

Figuur 4 Potentieel geschikt leefgebied beschermde soorten

Mitigerende maatregelen

Onderstaand wordt per soort opgenomen welke mitigerende maatregelen toegepast moeten worden om negatieve effecten op de soorten te voorkomen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten en eekhoorn

In de wintermaanden (november t/m maart) kan een nestencontrole worden uitgevoerd.

- Indien geen nesten worden aangetroffen is vervolgonderzoek niet nodig.
- Indien wel nesten worden aangetroffen in bomen dient rondom de betreffende boom heen gewerkt te worden.

Vleermuizen

In het haagbeuken- en essenbos langs de Schoneveldsdijk zijn holtes aangetroffen welke mogelijk gebruikt worden door vleermuizen. Bij graafwerkzaamheden langs de beek kunnen deze bomen behouden blijven door om de bomen heen te werken. Daarnaast dient werkverlichting van zonsondergang t/m zonsopgang uit te blijven.

Ringslang

Ringslangen zonnen vaak op dijkjes in de buurt van water, waar ze jagen op voornamelijk amfibieën en soms andere gewervelde dieren waaronder vissen. Ringslangen mijden echter grote waterrijke laaggelegen gebieden. Mogelijk komt de ringslang voor op de houtwallen en nabij gelegen vochtige terreinen (Figuur 4 toont enkel de gebieden beoordeeld tijdens het veldbezoek). Afhankelijk van het type en de locatie van werkzaamheden kunnen deze plekken gemeden worden of buiten de kwetsbare periodes gewerkt worden.

- De werkzaamheden aan de watergangen worden buiten de kwetsbare periode van de ringslang uitgevoerd (kwetsbare periode is de eiafzet april t/m mei en overwinteringsperiode november t/m februari).
- De werkzaamheden dienen gefaseerd uitgevoerd te worden. Dit betekent in een potentieel leefgebied langs een kort traject werken. Lengte van het traject kan op locatie vastgesteld worden, afhankelijk van de werkmethode. Het is van belang dat in het plangebied aanwezige individuen van de ringslang de mogelijkheid hebben te vluchten tijdens de werkzaamheden.

Ongewervelden

Plaatsen waar de boswilg voorkomt kunnen geschikt habitat voor de grote weerschijnvlinder vormen. Deze groeiplaatsen worden behouden. Waar de waardplanten van de grote weerschijnvlinder (boswilg) aangetroffen wordt kunnen deze afgezet worden voorafgaand aan de werkzaamheden. In de huidige situatie is weinig tot geen geschikt leefgebied aanwezig voor overige beschermde libelle en vlinders. De inrichtingsmaatregelen zullen ruimte bieden aan florasoorten welke libellen en vlinders zullen aantrekken.

Soortgericht onderzoek

Enkele soorten kunnen mogelijk voorkomen in het plangebied en negatieve effecten kunnen, zelfs met toepassing van mitigerende maatregelen, niet zondermeer worden uitgesloten. Middels soortgericht onderzoek kan bepaald worden of, en waar de desbetreffende soorten in het plangebied voorkomen.

De levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis komt mogelijk voor op de natte lage percelen en hoger gelegen droge delen in het plangebied (Figuur 4 toont enkel de gebieden beoordeeld tijdens het veldbezoek).

Onderzoek naar de levendbarende hagedis kan worden uitgevoerd tussen half april – eind mei.

- Twee veldbezoeken met 30 dagen tussenperiode.
- Combinatie platen en traject lopen (platen maand van tevoren plaatsen).
- Zonnig tot half bewolkt, 12 tot 20 graden.

Amfibieën

In de kleine watergangen en/of beken in het haagbeuken- en essenbos langs de Schoneveldsdijk komt mogelijk de kamsalamander voor. In verschillende watergangen en nabij gelegen graslanden op het landgoed kunnen poelkikkers voorkomen (Figuur 4). Indien er graafwerkzaamheden plaatsvinden in en in de directe omgeving van de beken en watergangen dienen maatregelen getroffen te worden.

Poelkikker

Onderzoek naar de poelkikker vindt plaats in mei tot en met juli. Het gaat hierbij om het zoeken van potentieel voortplantingshabitat aan de hand van roepende dieren.

- Twee veldbezoeken met 10 dagen tussenperiode.
- Op basis van geluid wordt de aanwezigheid bepaald.
- Vanaf één uur vanaf zonsondergang.

Kamsalamander

Onderzoek naar de kamsalamander vindt plaats in april tot en met augustus. Hierbij worden de poelen intensief bemonsterd om aanwezige salamanders en larven te vangen.

- Twee veldbezoeken met 20 dagen tussenperiode.
- Op basis van geluid wordt de aanwezigheid bepaald.
- Vanaf één uur vanaf zonsondergang.

Daarnaast kan eDNA onderzoek worden uitgevoerd. Hiervoor dienen in de periode april tot en met augustus watermonsters genomen te worden in de verschillende waterelementen in plangebied. Het gaat hier specifiek om de beken in het haagbeuken- en essenbos langs de Schoneveldsdijk.

Conclusie

Voor vogels met en zonder jaarrond beschermd nest, vleermuizen, eekhoorn en de grote weerschijnvlinder kunnen de werkzaamheden doorgang vinden indien gewerkt wordt met mitigerende maatregelen en/of gefaseerd werken. De mitigerende maatregelen dienen in een ecologisch werkprotocol opgenomen te worden.

Indien uit het soortgericht onderzoek naar de levendbarende hagedis, poelkikker en kamsalamander naar voren komt of er sprake is van aanwezigheid van beschermde soorten en overtreding van verbodsbepalingen voor de Wnb, dan dienen er afhankelijk van de ingreep mitigerende maatregelen getroffen te worden en/of een ontheffing aangevraagd te worden. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de ingrepen die worden gedaan ten behoeve van natuurontwikkeling. Enkele maatregelen betreffen een verhoging van het waterpeil, verruigen van graslanden en herstellen van de oorspronkelijke loop van de Baakse beek. In de nieuwe situatie wordt optimaler en/of meer oppervlakte leefgebied gecreëerd voor beschermde soorten en bestaand geschikt leefgebied zoveel mogelijk behouden of vergoot.

In het geval van een ontheffingsaanvraag: een ontheffingsprocedure duurt doorgaans 13 weken en kan door het bevoegd gezag met maximaal 7 weken verlengd worden. Bij de ontheffingsaanvraag moet met de volgende zaken rekening gehouden worden:

- De ontheffing dient aangevraagd te worden in een door de wet genoemd belang;
- Er mogen geen alternatieven zijn.
- De werkzaamheden mogen geen negatief effect hebben op de Staat van Instandhouding.

Voor niet genoemde soorten geldt binnen de provincie Gelderland een vrijstelling voor de binnen het plangebied algemeen voorkomende soorten. Deze zijn daarom niet in bovenstaande paragrafen meegenomen. Voor deze soorten geldt de zorgplicht.